

Beleid in hoofdpunten 'Licht in de Openbare Ruimte' gemeente Lochem 2019-2028

1. Inleiding

De gemeente Lochem heeft een nieuw beleidsplan opgesteld voor het licht in de openbare ruimte. Op het gebied van licht zijn er veel ontwikkelingen, zoals de opkomst van led.

Daarnaast bepalen steeds meer niet-gemeentelijke lichtbronnen mede de kwaliteit van de openbare ruimte (leefomgeving).

Dit beleidsplan is tot stand gekomen in samenwerking met alle betrokken beleidsvelden.

De looptijd is van 2019 tot 2028. Elke drie jaar zullen we deze kort evalueren en aan de raad voorleggen of er aanpassingen nodig of wenselijk zijn.

2. Uitgangspunten voor de beleidsperiode 2019-2028

a) Participatie waar mogelijk en wenselijk

Participatie staat centraal. Bij wezenlijke veranderingen in de openbare ruimte betrekken we de inwoners. Samen kijken we welke mogelijkheden er zijn. Maar we gaan ook samen met ondernemers in gesprek bij een reconstructie van een bedrijventerrein. Door met elkaar te praten, kunnen we komen tot een betere afstemming en een betere en duurzamere leefomgeving.

b) Licht alleen daar waar het nodig is

De gemeente Lochem houdt haar areaal up-to-date. Bij vervanging maken we alle verlichting dimbaar. We kijken dan ook alle verlichting nodig is. Per situatie bekijken we wat de meest duurzame en energiebesparende oplossing is en het minste lichthinder geeft.

c) Verlichten tot maximaal 75% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte en geen verticale sterkte aanhouden

In Nederland zijn we niet verplicht om te verlichten, wel hebben we een zorgplicht. De richtlijn NPR13201/A1 is van kracht. Deze geeft advies over hoeveel licht op straat nodig is. Het is een richtlijn: we mogen daarvan afwijken. We verlichten op maximaal 75% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte. Met uitzondering van centrumgebieden en uitgaansgebieden; daar zal vaak wat meer verlichting zijn. Per situatie bekijken we wat de best haalbare situatie is.

Naast de lichtsterkte wordt ook een waarde aangegeven voor de hoeveelheid licht op een verticaal punt op 1,5m hoogte. Deze waarde is lastig te meten en de eis in de richtlijn is dusdanig hoog, dat we die niet aanhouden.

d) Zo goed mogelijke gelijkmatigheid op belangrijke locaties

De verdeling van het licht op de weg noemen we de gelijkmatigheid. Deze gelijkmatigheid is op sommige locaties belangrijk, zoals in centrumgebieden, woongebieden en op doorgaande wegen. Bij vervangingen maken we altijd een lichtplan en is het streven de gelijkmatigheid

zo goed mogelijk te krijgen op die locaties waar dit wenselijk is. Uitgangspunt hierbij is de bestaande mastafstand.

e) Geen schijnveiligheid creëren

Verlichting kan bijdragen aan de overzichtelijkheid van een gebied, maar ook aan schijnveiligheid. De daadwerkelijke veiligheid hangt vooral af van de mate van sociale controle. Staan er huizen dicht bij de weg, gaat er veel verkeer overheen etc. De gemeente probeert schijnveiligheid te voorkomen.

De gemeente kiest in woon- en centrumgebieden een lichtkleur waarbij gezichten goed herkenbaar zijn, zoals bijvoorbeeld (warm) wit. Dit draagt bij aan de sociale veiligheid.

f) Hoofd fietsroutes binnen de kom en belangrijke schoolfietsroutes binnen en buiten de kom worden verlicht

Alleen hoofd fietsroutes binnen de kom worden verlicht. Bovendien wordt per situatie bekeken of deze verlichting in de nacht uit kan. In ieder geval dimmen we het licht zodra dat technisch mogelijk is.

Andere routes worden niet verlicht, want we willen geen schijnveiligheid creëren. Tenzij er een dringende aanleiding toe is. Bijvoorbeeld op de schoolfietsroute tussen Lochem en Barchem is verlicht. Maar deze gaat dan wel om 22 uur uit.

We gaan kijken of we door technologische ontwikkelingen nog slimmer met licht en donkerte om kunnen gaan.

g) Per situatie bepalen wat de meest energiezuinige en duurzame oplossing is dat past bij budget en stand der techniek zonder koploper te zijn

Lochem overweegt altijd duurzame en energiezuinige oplossingen. Per situatie bekijken we wat de beste oplossing is, passend in de omgeving en de beschikbare middelen. We kijken naar duurzaamheid en energieverbruik. Het doel is om in 2030 50% energie te besparen ten opzichte van 2013 (conform het landelijke Energieakkoord).

De gemeente is volger van nieuwe technieken, maar heeft niet de ambitie om koploper te zijn. Streven is om uniformiteit in het areaal te krijgen om de beheerkosten zo laag mogelijk te krijgen.

h) Voor wat betreft de openbare verlichting hanteren we geen Politie Keurmerk Veilig Wonen

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Het Keurmerk bestaat uit certificaten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwbouw. Het certificaat Veilige Omgeving zegt onder andere wat over de openbare verlichting. De gemeente hanteert, voor wat betreft de openbare verlichting, geen PKVW. Dit beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte'

bepaalt de hoeveelheid licht op straat. We hanteren de richtlijn niet volledig en net als voorheen verlichten we achterpaden in eigendom van de gemeente niet.

i) Geen Keurmerk Veilig Ondernemen aanhouden voor wat betreft de openbare verlichting

In de gemeente Lochem hebben we geen Keurmerk Veiling Ondernemen. Komt dit keurmerk er wel, dan is ons beleidsplan 'Licht in de Openbare Ruimte' leidend voor de hoeveel licht op straat.

j) Parken en groenvoorzieningen worden niet verlicht

Parken en groenvoorzieningen worden niet verlicht. Een uitzondering is een hoofdfietsroute die door een park heen gaat en waar voldoende sociale controle is. Alleen dan wordt deze verlicht. We dimmen de verlichting en doen die in de nacht uit zodra dit technisch mogelijk is. In parken en groenvoorzieningen waar nu wel verlichting staat, terwijl het geen hoofdfietsroute is en er niet genoeg sociale controle is, verwijderen we in principe de verlichting. Maar wel in overleg met gebruikers en aanwonenden.

k) Geen verlichte reclames aan de lichtmasten of led/lcd displays.

Het uitgangspunt is dat er geen verlichte reclames aan de lantaarnpalen bevestigd mogen worden. De gemeente staat nieuwe led/lcd displays (grote reclame borden met wisselende beelden) in principe niet toe. Maar ook in etalages niet zonder meer. Het kan zijn dat door toekomstige ontwikkelingen het standpunt ten aanzien van led/lcd displays verandert.

l) Tegengaan van lichtvervuiling

We kijken nog meer naar eventuele lichthinder en -vervuiling. We zetten in op lagere lampsterkte, gericht licht (minder strooilicht) en na de spits gaan we overal dimmen. Het dimregime stemmen we af per locatie. Eventueel kan het licht in de nacht op bepaalde locaties uit. Misschien met een detectiesysteem waarmee het licht aan gaat (of feller kan branden) als er iemand aankomt en daarna schakelt het systeem weer uit (of naar lager lichtniveau). Dit zou bijvoorbeeld goed kunnen op sommige fietspaden.

Ook kijken we of een andere lichtkleur wellicht beter passend is. Bijvoorbeeld groen licht in een bosrijke omgeving.

De gemeente gaat proberen om de eigenaren van lichtbronnen als reclameverlichting, monumenten, kerken, bedrijven, sportvelden en zo bewust te maken van mogelijke lichthinder. We sluiten daarvoor aan bij bestaande externe samenwerkingsverbanden.

m) Niet meer licht in het buitengebied dan anno 2019

Uitgangspunt is om niet meer licht in het buitengebied te plaatsen dan nu het geval is. Streven is om deze hoeveelheid te verminderen waar dat kan. Daarvoor gaan we met de betreffende gebruikers en inwoners van het gebied in gesprek.

n) Verminderen hoeveelheid lichtmasten binnen de kom

De afgelopen jaren is op sommige locaties veel licht geplaatst. Waar mogelijk verminderen we dit zonder dat de verkeersveiligheid, of in bepaalde situaties de sociale veiligheid, in het geding komt.

o) Aandacht voor en aanzetten tot circulaire economie

Onze maatschappij is een wegwerpmaatschappij. Grondstoffen zetten we om in producten. Die gebruiken we en gooien we daarna weg. In Als een circulaire economie hebben we geen afval meer. Grondstoffen zetten we om in producten. Die gebruiken we, halen ze uit elkaar en gebruiken de onderdelen weer opnieuw. Dit vraagt om een ander productieproces. Bij de aanschaf van producten stellen we, voor zover mogelijk, de eis dat het aan de circulaire economie moet voldoen.

p) Volger smart city

Smart City is het slim aansturen van alles in de openbare ruimte. Er zijn veel ontwikkelingen op dit vlak. De gemeente Lochem heeft niet de ambitie om koploper te zijn, maar houdt de ontwikkelingen goed in de gaten. Zodra het zinvol en betaalbaar is, past de gemeente smart city toepassingen toe.

q) Gebiedsgerichte aanpak.

Per gebied kijken we welke functie verlichting heeft en hoeveel licht nodig is met welke spreiding (gelijkmatigheid). Ook de lichtkleur kan verschillen.

Natuurgebieden verlichten we niet. Net als parken en groenvoorzieningen.

In onze woongebieden passen we de juiste lichtkleur toe te om een goede leefomgeving te creëren. Schijnveiligheid wordt voorkomen door bijvoorbeeld de groenvoorzieningen niet te verlichten, tenzij dit echt noodzakelijk is en er geen andere mogelijkheden of andere routes zijn. Waar nu verlichting staat die overbodig is of niet functioneel is, verwijderen we deze. Losse voetpaden verlichten we niet tenzij het een doorgaande route is en er genoeg sociale controle is.

De gemeente wil geen schijnveiligheid creëren en verlicht achterpaden (al jaren) niet.

Wat betreft parkeerplaatsen gaat de gemeente per situatie beoordelen of verlichting zinvol is. Als er verlichting staat (of bij een nieuw parkeerterrein moet komen) dan kijken we of de verlichting in de nacht nodig is. We dimmen als dit technisch mogelijk is (na vervanging van het armatuur). Als de verlichting in de nacht niet nodig is, zetten we de verlichting uit.

De gemeente bespreekt de verlichting met de ondernemers om zo de verlichting goed op elkaar af te stemmen.

r) Integrale afstemming

Uit oogpunt van sociale veiligheid is het van belang om een goede afstemming te hebben tussen het groen en de weg. Bosjes langs een fietspad kunnen een gevoel van onveiligheid geven. Of de verlichting staat in de bomen. Dat kan voorkomen worden door een goede afstemming. We stemmen de openbare verlichting voortijdig en goed af op de groenvoorzieningen.

3. Communicatie

Communicatie staat centraal, zowel binnen de gemeente als met onze inwoners en ondernemers.

Bij elk plan kijkt de gemeente of het ontwerp zo gemaakt kan worden dat er geen licht nodig is of dat een situatie met bijvoorbeeld reflectie opgelost kan worden.

Samen met onze inwoners en ondernemers kijken we goed naar de openbare ruimte. Door met elkaar in gesprek te gaan voor een grote verandering of vervanging, stemmen we het licht in de openbare ruimte bewuster en beter af. Het resultaat is een duurzame en prettige leefomgeving voor iedereen.